

PRÍLOHA I. / SUPPLEMENTUM I.

Recenzované abstrakty

z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou

**MAMMO-TREN-D´ 2024 - XVIII. – pracovná konferencia
mammológov**

20. a 21. jún 2024 Trenčianske Teplice

Výsledky mamografického skríningu 2023: Trendy, úspechy a výzvy v skríningu rakoviny prsníka

Zuzana BÁRDYOVÁ^{1,2}, Alena KÁLLAYOVÁ¹, Adam ŠTRBAVÝ¹, Jana TRAUTENBERGER RICOVÁ¹, Mária REČKOVÁ¹

¹Národný onkologický inštitút, Klenová 1, 833 10 Bratislava

²Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

Skríning rakoviny prsníka predstavuje efektívny spôsob, ktorým je možné odhaliť rakovinu v ranom štádiu, prípadne ešte skôr, ako sa stane invazívnou. Mamografia je najdôležitejšou metódou skríningu rakoviny prsníka a odporúča sa vo viac ako 35 krajinách sveta. Vďaka organizovanému programu mamografického skríningu je možné zachytiť zmeny v prsnom tkanive už v počiatočných fázach, čo výrazne zvyšuje úspešnosť liečby a dlhodobé prežitie žien s rakovinou prsníka. Hlavným ukazovateľom efektívne vedeného skríninového programu je pokles úmrtnosti v dôsledku tohto typu nádorového ochorenia a zníženie incidencie invazívnych druhov rakoviny. Efektívne vedený mamografický skríning znižuje mortalitu karcinómu prsníka o 30% pri účasti viac ako 60% populácie asymptomatických žien. Zároveň znižuje rozsah chirurgických výkonov a systémovej onkologickej liečby.

Kvalitný skríninový program zahŕňa aj pravidelné monitorovanie priebehu, kontrolu kvality, analýzu procesu, účinnosti a výsledkov skríningu vrátane vyhodnotenia klinického štádia rakoviny. Taktiež, nepretržité hodnotenie procesov a výsledkov skríninového programu je nevyhnutným nástrojom na posúdenie organizačného pokroku a zvýšenie jeho účinnosti. Prínos pre verejné zdravie a nákladová efektívnosť skríninového programu sa dosiahnu len v prípade, ak sa bude program realizovať postupným, organizovaným a systematickým spôsobom. Dôležité je postupovať v súlade s aktuálnymi európskymi usmerneniami pre zabezpečenie kvality založenými na dôkazoch, a zároveň by sa malo zabezpečiť primerané monitorovanie kvality skríninových programov. Súčasťou je aj informovanie populácie, zdravotníckeho personálu a všetkých stakeholderov, ktorý mamografický skríning zabezpečujú, o týchto výsledkoch.

Pre skríninové programy sa stanovili osobitné ukazovatele výkonnosti, ktoré by sa mali pravidelne monitorovať. Vyhodnotenie indikátorov kvality mamografického skríningu je nevyhnutné na kontinuálne hodnotenie rovnováhy medzi výsledkami mortality, získanými rokmi života, potenciálnymi nežiaducimi účinkami a kvalitou života populácie. Hodnotenie je tiež nevyhnutné z dôvodu porovnania skríninových programov v rámci rôznych krajín Európy a sveta.

Jedným z vyhodnocovaných ukazovateľov je miera účasti na skríninovom programe a pokrytie skríninovým programom. Miera účasti žien vo veku 50-69 rokov, ktorým bola v roku 2023 doručená pozvánka zdravotnej poisťovne a následne v danom roku absolvovali mamografické vyšetrenie na základe pozvánky bola 18,4%. V roku 2023 absolvovalo na preverených skríninových mamografických pracoviskách skríninovou mamografiu 15,5% cieľovej populácie žien (pokrytie organizovaným mamografickým skríninom), t. j. 55 874 účastníčok mamografického skríningu. V rámci organizovaného mamografického skríningu bolo v roku 2023 diagnostikovaných 261 malignít, čo predstavuje detekčnú mieru 5 prípadov na tisíc vyšetrení.

Kľúčové slová: Detekčná miera malignity. Mamografický skríning. Miera účasti. Organizovaný mamografický skríning. Pokrytie na základe vyšetrenia.

Skríningová vs. preventívna a diagnostická mamografia: Porovnanie manažmentu zistenej malignity

Alena KÁLLAYOVÁ¹, Zuzana BÁRDYOVÁ^{1,2}, Jana TRAUTENBERGER RICOVÁ¹, Mária REČKOVÁ¹

¹Národný onkologický inštitút, Klenová 1, 833 10 Bratislava

²Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

Mamografia je neinvazívna rádiologická metóda, ktorá má vďaka ľahkej realizovateľnosti, vysokej senzitivite a špecifite, dôležitú úlohu v diagnostike rakoviny prsníka. Preto bola zvolená ako vhodná metóda aj pre mamografický skríningový program. V skríningu je žiaduce zachytiť zmeny v prsnom tkanive už v počiatočných fázach, čo výrazne zvyšuje úspešnosť liečby a významným spôsobom prispieva k zníženiu úmrtnosti žien na tento typ onkologického ochorenia.

V súčasnej dobe existujú v celej Slovenskej republike tri základné typy mamografického vyšetrenia, počas ktorého môže byť diagnostikovaný tumor prsníka. V prípade asymptomatických žien to je skríningová mamografia (organizovaný mamografický skríning), ktorá sa vykonáva len na preverených skríningových mamografických pracoviskách a preventívna mamografia (šedý, oportúnny mamografický skríning) realizovaná na inom ako preverenom skríningovom mamografickom pracovisku. U žien so symptómami ochorenia prsnej žľazy sa vykonáva diagnostická mamografia, ktorá sa uskutočňuje na všetkých typoch mamografických pracovísk.

Rozdielnosť jednotlivých prístupov k manažmentu účastníčky vychádza z odporúčaní, ktorými sa daný typ mamografického vyšetrenia riadi. Preventívna mamografia sa toho času riadi „Odborným usmernením Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky“, ktoré je platné od 24.novembra 2005. Skríningová mamografia sa vykonáva na základe „Štandardného postupu na vykonávanie lekárskeho ožiarenia a na výkon prevencie – skríningová mamografia/Štandardného postupu na výkon prevencie karcinómu prsníka metódou populačného skríningu – skríningová mamografia (3. revízia)“, platného od 15.novembra 2022. Diagnostická mamografia sa uskutočňuje podľa „Štandardného postupu na vykonávanie lekárskeho ožiarenia, Štandardného operačného procesu pre diagnostickú mamografiu (1.revízia)“, platného taktiež od 15.novembra 2022.

Manažment zistenej malignity v rámci skríningovej, preventívnej alebo diagnostickej mamografie zahŕňa rôzny systém odporúčaných krokov vrátane odporúčaní na kontrolu kvality práce. Vyžaduje si spoluprácu viacerých odborníkov, aby sa zabezpečila čo najlepšia starostlivosť o účastníčky. V skríningu ide o najkomplexnejší a hlavne vysoko kontrolovaný a systematicky vyhodnocovaný proces vyžadujúci si personalizovaný prístup, ktorý zohľadňuje špecifické potreby a stav účastníčky so zistenou malignitou.

V rámci organizovaného mamografického skríningu má preverené skríningové mamografické pracovisko povinnosť prejednať a dohodnúť liečebný postup každého malígneho nález na prsníkovej komisii, ktorá vedie k lepším výsledkom a zlepšenej kvalite života ženy s rakovinou prsníka. Prsníková komisia je multidisciplinárny tím, ktorý sa skladá z odborníkov z rôznych lekárskejších disciplín, spolupracujúcich na diagnostike, liečbe a následnej starostlivosti o pacientky s rakovinou prsníka (rádiológ, patológ, chirurg, klinický onkológ, gynekológ, radiačný onkológ a ďalší). Cieľom tohto multidisciplinárneho tímu je efektívne zabezpečiť čo najlepší liečebný manažment pacientky, koordinovaným posúdením nálezov a návrhom liečebného postupu. Týmto spôsobom je pacientke, ktorej bola diagnostikovaná rakovina prsníka v rámci organizovaného mamografického skríningu poskytnutá komplexná a koordinovaná zdravotná starostlivosť, ktorá je založená na najnovších medicínskych poznatkoch a postupoch. Zároveň, povinnosťou prevereného skríningového mamografického pracoviska je poskytnúť anonymizované presné informácie na štatistické spracovanie Národnému onkologickému inštitútu, ktoré slúžia na hodnotenie organizovaného mamografického skríningu.

Kľúčové slová: Diagnostická mamografia. Malignita. Manažment. Preventívna mamografia. Skríningová mamografia.